

El desmentiment – a mitges- d’una
llegenda

LA SEGREGACIÓ
DE L’AMETLLA DE MAR

1 8 9 1

Canten papers i callen barbes

El present és el futur del passat.

Quan un fet s'ha produït és molt fàcil buscar a posteriori les causes de l'èxit o del fracàs. Els analitzadors posteriors als fets o als protagonistes dels fets saben dir com les coses haurien canviat si en lloc d'actuar d'una manera s'hagués actuat d'una altra. És més, s'atreveixen a trobar culpables quan els esdeveniments han produït resultats contraris als que s'haurien desitjat.

Al Perelló ha passat això en diverses ocasions de la seva història. Hem jutjat l'actuació dels nostres avantpassats a la vista d'uns resultats que ens han estat adversos i ens hem guiat, en aquests judicis, per historietes que s'han transmès oralment i sense proves; i d'allò n'hem anat fent bola, fent llegenda –mala llegenda- fins arribar a donar per bona la llegenda més nefasta, aquella que fa culpables dels resultats als que van protagonitzar els fets.

I entre aquestes llegendes tenim la de la segregació de l'Ametlla del municipi del Perelló l'any 1891. Han passat pocs anys però ja s'ha produït llegenda. És més la llegenda es va produir de seguida. Aquí la tenim resumida: “Per culpa dels que manaven, l'Ametlla va tenir més extensió de la que li tocava i, a més, va tenir les millors terres, les de la vora de la mar, perquè els que manaven (l'alcalde i els regidors) volien les terres pròximes al poble i van menysprear les de la costa”.

L'any 1891, el de la segregació, l'Ametlla tenia 2.010 habitants i el Perelló, sense comptar l'Ampolla, 2.665. O sigui, que el nucli que s'anava a separar tenia ja un nombre d'habitants considerable, gairebé el 80 per cent del de la, diguem,

metròpoli. Per aquesta població, per la seva riquesa i per la distància, la segregació era cosa natural i esperada. I que la Diputació l'havia de concedir ni podia ni pot estranyar a ningú. Quan hi ha segregació hi ha separació de bens. I aquesta separació, si es fa bé, ha de ser proporcional en riquesa. Doncs segurament es va fer bé, malgrat la llegenda, perquè en aquells temps ningú no la va protestar. I podríem dir que si algú ho va fer, -protestar- més aviat va ser per una oposició que criticaria qualsevol decisió presa pels que manaven. I, més tard, quan les terres de la costa van adquirir preus astronòmics que multiplicaven els de les terres de l'interior, aquella partició de terme que va deixar més part de costa a l'Ametlla, va alimentar la llegenda sobre el malament que ho havien fet els nostres avantpassats.

Però “canten papers i callen barbes”. Quan es va haver de partir el terme, podem estar segur que “els que manaven” van defensar els interessos del poble que van veure com a més favorables. No van donar més part de costa a l'Ametlla perquè sí, sinó perquè no podien saber que en un futur existiria un turisme i que la part costera es valoraria tant. “No podien saber-ho” Les terres de la vora de la mar quedaven llunyanes, els camins eren dolents i quan es deixaven per herència sempre feien cap als fills més desfavorits. A més, la base de la riquesa de l'Ametlla era la mar, la pesca. Així que el repartiment es va fer pensant molt en els interessos del poble. Per altra part, l'Ametlla es va conformar amb aquesta partició, però no perquè sabés que al cap de setanta anys aquelles terres valdrien més sinó perquè també s'havien d'avenir amb el territori més pròxim al seu nucli urbà. I és que la lògica és irrefutable!

Si tan malament ho haguessin fet els membres del Consistori, s'haguessin aixecat veus de protesta, haurien hagut impugnacions i, com veurem, ningú es va oposar ni a la segregació ni a la manera de partir el terme.

“Els papers” són els acords que consten a les actes de les reunions del Consistori. “Les barbes” són el bla, bla, bla.

Els acords municipals figuren per exercicis econòmics també relacionats amb els períodes polítics. Començaven el dia 1 de juliol i acabaven al 30 de juny de l'any següent. Per fer aquet treball hem transcrit les actes a partir del mes de juliol de 1891, que comencen amb la formació del Consistori que acataria la segregació i faria la partició del terme. I l'acabem al desembre quan ja s'ha produït la dita segregació. Sí que hi ha un conjunt d'acords que no tenen res a veure amb el tema de l'Ametlla però amb seva lectura fem una immersió a l'època que ens ocupa que considerem una recerca local força interessant.

I cal afegir també que els primers passos per a l'acceptació de la segregació la va fer l'Ajuntament anterior, enemic políticament, del que va prendre les darreres decisions.

En color vermell van els acords o notícies referents a l'Ametlla.

=====

1 8 9 1

Constitució del nou Ajuntament

1891-07-01, dimecres. El dia 1 de juliol es reuneixen a les cases consistorials els regidors que surten a l'Ajuntament anterior, els que repeteixen i els nous, per tal de formar el nou Consistori. Diu l'acta que tots són rebuts “cortesament” i que

l'alcalde es nomena ell mateix com a president de l'acte per haver obtingut la majoria dels vots. A continuació es retiren els regidors sortints i es procedeix a l'elecció de l'alcalde del nou Ajuntament. Dipositades les paperetes s'efectua el recompte i surt proclamat alcalde el senyor Esteve Torrademé Carraté amb deu vots al seu favor i dues paperetes en blanc. El nou batlle dóna les gràcies per la distinció i l'honor atorgat i a continuació es procedeix a l'elecció dels diferents càrrecs, que són els següents:

Primer tinent d'alcalde, el senyor Francesc Pallarès Brull amb deu vots i dues paperetes en blanc. I segon tinent d'alcalde, el senyor Josep Llaó Farnós amb deu vots a favor i dues paperetes en blanc.

Com a procurador síndic surt elegit el senyor Baptista Primé Clariana, amb 11 vots a favor i un en blanc. I com a suplent, el senyor Pasqual Margalef Figueres qui, al mateix temps, rep el nomenament de regidor interventor.

Finalment, per ordre de vots o per raó dels càrrecs, els següents regidors queden organitzats així: Regidor 1r, Francesc Bonancia Pallarès; regidor 2n, Domènec Callau Beltri; regidor 3r, Josep Pijuan Garcia (de l'Ametlla); regidor 4t, Josep Gilabert Colomines (de l'Ampolla); regidor 5è, Joan Font Monné (de l'Ametlla); regidor 6è, Joaquim Consarnau Rebull (de l'Ametlla); i regidor 7è, Francesc Samarra Garcia (de l'Ametlla).

En total són dotze els que componen el Consistori dels quals 7 són del Perelló, 4 de l'Ametlla i un de l'Ampolla.

El primer acord del nou Ajuntament es el de fixar els dies i les hores de les sessions ordinàries. Seran els diumenges a les 10 del matí.

=====

El dia **5 de juliol**, diumenge, en la primera sessió ordinària del nou Ajuntament, es procedeix a constituir les comissions de la Corporació.

Comissió d'Hisenda per a la formació de pressupostos, repartiments, arbitris i comptes. La formen els senyors esteve Torrademé, Baptista Primé, Pasqual Margalef i Josep Pijoan.

Comissió d'establiment públics, d'instrucció, de beneficiència i sanitat, cementiri, policia, higiene, rural i urbana. La constitueixen els senyors Francesc Pallarès, Josep Gilabert, Francesc Bonancia i Joan Font.

Comissió pericial de les juntes municipals d'estadística, personal, amillaraments, consums, contribucions territorial i industrial, repartiments i matrícules. S'encarregaran d'aquesta comissió el senyors Josep Llaó, Francesc Samarra, Joaquim Consarnau i Domènec Callau.

El segon acord important del dia és el nomenament de l'alcalde pedani del barri de l'Ametlla en la persona de Josep Vila Saball, i el del barri de l'Ampolla que ho serà Jaume Colomines Espuny.

=====

Els acords que destaquem de la següent sessió ordinària del dia **12 de juliol**, són:

S'ingressen en caixa 340 pessetes per la venda de nínxols, dos a 100 pessetes i dos a 70.

El senyor Callau manifesta que el carrer Fullola està accidentat per la presència de munts de terra que impedeixen la sortida de les aigües de pluja i diu que seria convenient replanar el carrer. Se li encarrega aquesta tasca a ell mateix que dirigirà la brigada sanitària per a l'explanació que demana.

L'alcalde diu que s'han adquirit sis faroles. Dues ja s'han col·locat al barri de l'Ampolla i una altra al poble. Els regidors Francesc Pallarès i Baptista Primé estudiaran els llocs més adequats per fixar les faroles restants.

Després de llegir un llarg informe sobre el nomenament i posterior destitució del metge titulat Manuel Hurtado Ripoll, l'Ajuntament actual el restitueix en el seu càrrec de forma interina. El resum de la història ve a ser el següent:

L'any 1881 l'Ajuntament i la Junta d'associats va nomenar metge propietari d'aquest municipi al senyor Manuel Hurtado, per quatre anys. Era alcalde aleshores qui ho és des de fa poc, Esteve Torrademé. L'informe diu que va complir la seva tasca a satisfacció de l'Ajuntament i del veïnat. Al 1885, un altre Ajuntament el va reemplaçar per dos metges, un Manuel Martí Rebull pel Perelló i l'Ampolla, i un altre, Joan Baptista Roca Ardèvol a l'Ametlla. Ara, emparats en una nova legislació i "per raons de justícia" es vol tornar a fer el canvi, ja que per a la nova Corporació no hi ha prou confiança en Manuel Martí ni en el metge de l'Ametlla. Per això prenen l'acord de cessar-los i nomenar al Sr. Hurtado, com a interí fins que es pugui convocar plaça de titular.

De la lectura del citat informe es desprèn clarament que l'acte és essencialment polític que té com a objectiu reincorporar el metge que havien nomenat ells feia deu anys i treure els que havia posat un consistori contrari quan va entrar al poder.

A l'aprovació d'aquest punt de la sessió hi consta el detall curiós de que el regidor Domènec Callau, manifesta que salva el seu vot en cas que de l'acord en resultés una responsabilitat pecuniària.

Sessió del dia **19 de juliol**.

L'alcalde pedani de l'Ampolla demana que el camí del pas a nivell que existeix en aquella barriada es converteixi en camí de carro, ja que ara és tan estret que només el poden utilitzar els vianants i les cavalleries.

També relacionat amb el els trens, els regidors de la Cala, exposen que hi ha dos trens diürns a l'estació de l'Ametlla que s'aturen mitja hora interceptant la circulació al pas a nivell que existeix en l'única carretera que dóna sortida a la barriada. Demanen que es formuli una reclamació als Ferrocarrils de l'Est.

Per reclamar una rebaixa en la quota sobre consum, sal i alcohols, assenyalada a aquest Ajuntament s'al·legarà que en aquest municipi hi ha censades 10 colònies agrícoles que estan exemptes d'aquests impostos.

Finalment s'acorda adquirir dues vares per als tinents d'alcalde i insígnies per als senyors regidors que siguin distintius de la seva autoritat.

No hi ha sessió ordinària el dia 26 de juliol. No hi ha explicació però hem de suposar que és degut a la festa de Sant Jaume que el Perelló s'ha celebrat sempre durant tres dies, anant a la mar.

=====

El primer acord pres en la sessió del dia **30 de juliol** és el d'adjudicar l'arrendament de pesos i mesures al Sr. Miquel Gil Llobet per 5.170 pessetes en haver guanyat la subhasta. Per efectuar les operacions de pesar i mesurar, el Sr. Gil prosa el següent personal: Pel Perelló a Francesc Cogul Bové, Josep Brull Martí, Francesc Gilabert Colomines, Mateu Griñó Balagué, Manuel Figueres Marsal, Roc Miquel Llobet i, ell mateix, Miquel Gil Llobet. Per al barri de

l'Ametlla, Florenci Font Monné i Miquel Cañagueral Navarro. I per al de l'Ampolla, Marcel Navarro Beltri i Salvador Gisbert Ferré. L'Ajuntament ho autoritza.

Continua la sessió amb l'examen del repartiment d'immobles, cultius i ramaderia que s'ha confeccionat per a l'actual exercici econòmic. La Diputació ha valorat en excés la quota que correspondria per la riquesa rústega. El temes econòmics sempre es debaten llargament i gairebé, també sempre, hi ha divergències entre les quantitats que se li assignen al poble i les que aquestes considera justes.

=====

Comença el segon més del nou Ajuntament. En la sessió del dia **2 d'agost** s'acorda celebrar, com de costum, "costum arrelada", la Festa Major el dies 15, 16 i 17, amb la més gran esplendor possible, i es disposa contractar la banda de música d'aquest poble, es comprin coques a la ciutat de Reus i que es dispari un castell de focs d'artifici durant les festes. A més, la Corporació assistirà a les funcions religioses. Si les despeses fossin majors que el que està pressupostat, l'excés aniria al capítol d'imprevistos.

Es desprèn d'aquí que la festa més gran del nostre poble era per la Mare de Déu d'agost. En anys posteriors la festa de Sant Antoni va anar fent-se més important fins que va desplaçar a la més arrelada. I veiem també com el nou Consistori, com fan molts quan volen fer-se popular, llancen la casa per la finestra en actes festius. "Comprar les coques a Reus..."

El veí Enric Mateu reclama una alineació del carrer de la Subida (ha de ser l'actual Lluís Companys, abans Prim) perquè l'antic propietari dels terrenys,

Sebastià Rebull Marsal, li va vendre un solar al 1873. Després el mateix Rebull va formar, al 1877, un plànol dels terrenys d'aquell eixample del poble que no coincidien amb la línia del solar de Mateu.

És interessant aquest punt perquè ens explica quan va començar l'eixample dels carrers Prim i els paral·lels de cara l'est, que es van fer sobre terres que eren propietat de Sebastià Rebull @ "Nava". Encara avui en dia tenim el carrer de Nava i el Coster de Nava que fan referència al propietari de la zona rústega que va acabar essent urbana.

Es nomena una comissió per a que es desplaci a Tarragona per encarregar els castells d'artifici, i a Reus per encarregar les coques. Hi aniran l'alcalde i el primer tinent d'alcalde.

Es nomenen com a encarregats dels camins ramaders del terme a Domènec Marsal Rebull i a Josep Martí Subirats. *(Vol dir, això, que va també van cessar els anteriors nomenats per l'Ajuntament sortint).*

=====

5 d'agost de 1891. Sessió extraordinària del Ple. La convocatòria és deguda a que la Guàrdia civil ha presentat 13 denúncies contra veïns del poble que efectuaven rompudes en el mont comú, en contra del costum i del dret que aquests tenen segons la carta-pobla que va donar al Perelló el rei Jaume II. S'acorda dirigir una instància a l'enginyer en cap de Monts de la província de Tarragona de manant-li que deixi en suspens les denúncies presentades i que s'arregli la qüestió d'una manera definitiva; i que el governador faci practicar una delimitació "per sempre" i així fixar allò que pertany a la propietat particular i el que pertany a la forestal.

Amb aquesta decisió podríem dir que es claudicava i es perdia el dret del Perelló sobre totes les terres del terme que el rei Jaume II havia donat als seus pobladors l'any 1294. Acceptant "de facto" que se separés la propietat estatal forestal de la que tenien els particulars fins aleshores, ja no es podrien fer més rompudes i obtenir terres del comú. El "comú" havia desaparegut.

=====

A la sessió ordinària del dia **16 d'agost** es procedeix a la designació dels vocals associats que han de formar la Junta municipal. De la secció primera resulten elegits Pere Martí Figueres, Josep Bardí Figueres,, Josep Boyer Brull i Francesc Piñol Franquet. De la secció segona, Manuel Cortès Agné, Joan Brull Boyer, Manuel Gonzalvo Boyer i Josep Pastó Pedrola. I de la secció tercera, Francesc Espuny Borràs, Rafel Múria Queralt, Francesc Forès Alifonso i Pere Margalef Figueres.

*A causa de l'escàs nombre de regidors assistents, el dia **23 d'agost** no se celebra la sessió ordinària convocada.*

=====

En el primer punt de l'ordre del dia de la sessió del dia **30 d'agost**, es llegeix una comunicació del governador acompanyada de l'aprovació del projecte per a la construcció de la casa Consistorial d'aquest poble. S'acorda declarar l'obra d'utilitat pública i així es podrà expropiar una porció de terreny adjunta al lloc on s'ha de construir l'edifici.

A l'Ampolla, per tal de replantejar i alinear els solars on els veïns pretenen edificar, es nomena com a mestre d'obres encarregat d'aquesta tasca, a Joan Sans que tindrà el dret de cobrar 5 pessetes per cada o solar alineat.

El mestre de l'Ametlla D. Domingo Caballero sol·licita la creació d'una escola nocturna d'adults amb l'assignació de tres-centes pessetes. Es desestima la petició per no posseir fons per a aquesta finalitat i perquè el municipi té més precises i urgents atencions.

S'acorda aclarir d'una vegada el deute que es té per uns treballs estadístics que es van realitzar l'any 1874 quan, aleshores, era alcalde el senyor Tomàs Pallarès.

Feta la indicació de les obertures existents a l'extrem del carreró de la peixateria que dóna al barranc, s'acorda s'ordini que siguin tapiades convenientment. *(Ens trobem amb un misteri urbanístic que en aquests moments no podem desxifrar. Estava la peixateria en un dels carrerons laterals del temple?).*

=====

La primera sessió ordinària del mes de **setembre** és la del **dia 6**. El tema principal és el de les obres de Ca la Vila. Els regidors de la Comissió d'obres sotmeten a l'aprovació de l'Ajuntament l'expedient de la reedificació de les Cases Consistorials. S'aprova anunciar la subhasta de les obres assenyalant un remat de 10.200,67 pessetes a que ascendeix el pressupost. El contractista que guanyi la subhasta cobrarà 1.500 pessetes abans de començar les obres, així com calç i rajoles per valor de 500 pessetes- Al desembre se li farà un pagament de 1.500 pessetes, un segon per igual import a l'abril del 1892 i un tercer al juny. La resta ho cobrarà al desembre del 92.

L'alcalde, Esteve Torrademé, de qui és el terreny amb que es vol augmentar la superfície de l'edifici proposa que nomenar uns perits per a que valori el preu i no calgui aplicar la llei d'expropiació. Així s'acorda.

Es resol la petició del veí de l'Ametlla, Pere Llaó Primé @ "Puro" en el sentit de reconèixer-li la propietat d'una permuta de terrenys que va efectuar en aquella barriada.

Es nomena representant de l'Ajuntament en la Junta d'instrucció pública al senyor Francesc Pallarès Brull en substitució d'Agustí Freginé Aragonès, que ha de deixar el càrrec per no pertànyer al nou Ajuntament.

S'acorda prohibir als amos de molins d'oli que llancin les aigües i les oliasses als barrancs que envolten la població. Les infraccions seran castigades amb multa de vint-i-cinc pessetes.

El secretari comunica que el butlletí oficial del dia 3, número 208, publica l'edicte que anuncia la segregació del barri de l'Ametlla d'aquest districte municipal. L'Ajuntament se'n dóna per assabentat.

La reacció "oficial" sobre la comunicació donada pel secretari és freda, seca i senzilla: "L'Ajuntament se'n dóna per assabentat". És clar que ja ho sabien que es publicaria aquest edicte; per això, la resposta ens fa entendre que hi havia hagut abans una conformitat amb aquesta segregació, que no es tractava d'una sorpresa i que ja estaria tot discutit, negociat i pactat.

S'acorden els següents pagaments: 99,75 pta. a Ramon Aubalat per recomposició de camins veïnals; 128 pessetes a Enric Mateu per recomposició dels dipòsits d'aigua; 95, a Albert Fabregat per socors a pobres del poble; 20 pessetes per subscripció a la Gazeta de Madrid; 71, per material de l'enllumenat públic; 6,75 per llibres de comptabilitat; 293,85 pta. als dos sastres del poble,

Enric Boyer i Manuel Cortès pels vestits destinats als guardes municipals, vigilants de nit i empleats; 150 per la reparació del rellotge públic; 30, al cirurgià Sr. Alejo. I unes poques factures més de material d'oficines.

=====

Sessió del **13 de setembre**.

Es llegeix l'edecte en què s'anuncia la subhasta de les obres de la casa Consistorial.

L'enginyer agrònom del Govern Civil demana un a relació dels ramats existents en el terme municipal i altres dades com l'extensió que es dedica a pastures, les vies pecuàries i els abeuradors.

Es dóna un permís d'obres al carrer del Sol i un altre a l'Ampolla. També es concedeixen set peticions de veïnat.

S'autoritza que el senyor Raimundo Vázquez representi al Sr. Miquel Gil com a comprovador de les peses i mesures al barri de l'Ampolla.

S'informa a la Corporació que ha finalitzat el termini d'un mes fixat als ban i edictes per a que els veïns que no estiguessin conformes, poguessin oposar-se a la segregació del barri de l'Ametlla. No s'ha presentat cap reclamació.

S'acorda per unanimitat que la dita segregació s'ha de fer de tal manera que es reparteixin el drets mancomunats de les herbes, pastures, abeuradors i rompudes tant pels veïns d'aquesta localitat com pels segregats.

Cap veí, cap grup polític ha presentat cap reclamació. Tothom devia estar convençut que el repartiment no perjudicava els interessos del poble i que era just. Això és el que diuen els papers.

La sessió del **20 de setembre** està ocupada majorment per l'assumpte de l'antic recaptador d'impostos municipals, Sr. Gregori Ferré; aquest reclama que se li paguin uns serveis i l'Ajuntament que liquidi els fons que té cobrats. Hi ha, entremig, unes hipoteques de l'ex-cobrador. El debat és molt llarg. S'acaba reclamant els diners que deu el Ferré i que no s'accepten les hipoteques que hi havia en garantia.

S'acorda pagar al Sr. Vila de l'Ametlla la quantitat de 31,50 pta. corresponent al lloguer de la casa del citat senyor que és la que viu el mestre de l'Ametlla i l'escola de xiquets del citat barri.

El deute que s'ha trobat l'Ajuntament actual és enorme. Es detalla.

Per contingent provincial:

Any 1879 a 1880	0,09 pta.
Any 1882 a 1883	1.511,90
Any 1885 a 1886	1.948,54
Any 1886 a 1887	3.565,37
Any 1890 a 1891	1.986,88

Per la fil·loxera

Any 1886 a 1887	123,42 pta.
Any 1888 a 1889	501,66
Any 1890 a 1891	501,66

Pel butlletí oficial

Any 1886 a 1887	32,61
-----------------	-------

Total..... 10.074,16 pessetes

S'acorda instruir expedients de responsabilitat pels deutes dels anys anteriors.

La Corporació manifesta la seva satisfacció per la comunicació del Sr. Enginyer en cap del Districte forestal perquè el pròxim mes d'octubre es practicarà l'amillament de les terrenys que siguin d'aprofitament forestal.

S'acorda contribuir amb cent pessetes com a ajuda als damnificats per les inundacions que s'han produït a Almeria, Toledo i València. No se'n poden donar més perquè s'han de pagar mil pessetes destinades a la casa Consistorial, però que els empleats donaran un dia de sou, així com els mateixos regidors faran contribució voluntària; s'invitarà a adherir-se a aquesta causa als principals contribuents de la localitat.

=====

A la darrera sessió ordinària del mes de **setembre**, la del **dia 27**, es llegeix un ofici del governador civil en què ordena instrucció de diligències contra el pastor Joan Asensio Gilabert a qui la Guàrdia civil ha trobat pasturant amb 26 cabres a les Aubaretes.

S'adjudica al senyor Enric Mateu Pallarès la subhasta per les pastures dels monts d'aquest terme municipal, per la suma de 3.226 pta.

Finalment, s'adjudiquen les obres de la modificació de les Cases consistorials al senyor Joaquim Reverté Martí per la suma de 10.223,75 pta. per haver presentat la proposició més avantatjosa.

=====

4 d'octubre. Durant la darrera guerra civil (la tercera carlina) els contribuents perellonencs van pagar diverses quantitats a les columnes de l'exèrcit. L'any 1874 Hisenda va reintegrar 3.000 pta. a compte. Aquests diners els va rebre el Sr.

Leoncio Montañés, un agent de Tarragona que representava al municipi del Perelló en les liquidacions a Hisenda. Al 1884, l'alcalde d'aleshores, D. Tomàs Pallarès va ser autoritzat pel Consistori per recollir les 3.000 pessetes i amb elles pagar 2.500 a senyor Francesc Rius a compte del que l'Ajuntament li devia pels seus treballs sobre la distribució de la riquesa contributiva del terme. L'Ajuntament actual considera que aquella operació era incorrecta ja que el destí de les 3.000 pessetes havia de ser retribuir als terratinents d'allò que havien pagat. Per aquesta raó acorden que els individus de l'Ajuntament del 1884 són malversadors de fons públics i que han de restituir la quantitat que es distribuï malament. Consideren que són responsables criminals per aplicació indeguda de 3.000 pessetes i que també són responsables civils i que han d'indemnitzar la quantitat citada. Finalment autoritzen a l'alcalde per a que parli als components de l'Ajuntament del 1884 per fer-los saber que si reintegren les 3.000 pessetes, aquest Ajuntament no procedirà contra ells.

Es nomena a don Leoncio Montañés per a que es faci càrrec de l'expedició de les cèdules personals de l'any econòmic actual. Per recaptar el seu import es nomena al senyor Antoni Gaya, secretari d'aquest Ajuntament.

S'acorda fer saber als membres lligallers que tan aviat es detecti l'entrada de ramats forasters es desplacin a comprovar l'estat de salut dels animals i que cobrin 5 pessetes per aquest servei, com de costum.

Finalment s'acorda pagar el sou dels funcionaris de l'Ajuntament corresponent al primer trimestre d'aquest exercici econòmic.

=====

11 d'octubre. S'acorda demanar la presència del senyor arquitecte provincial per a que aixequi un plànol per a la construcció d'un escorxador destinat al sacrifici d'animals.

S'examina i aprova el repartiment del que toca pagar per la fil·loxera.

S'acorda el nomenament de presidents de les meses electorals per a les eleccions de diputats provincials que tindran lloc el pròxim dia 18:

El col·legi núm. 1, instal·lat a les Cases Consistorials tindrà com a president al Sr. Esteve Torrademé. El núm. 2, instal·lat a la casa escola de xiquets, el presidirà el senyor Francesc Pallarès Brull; i el tercer, a l'escola de l'Ametlla, serà presidit pel senyor Josep Llaó Farnós.

S'acorda que l'escorxador es faci als terrenys de la Font nova.

Es dóna permís al regidor Sr. Callau per construir un dipòsit d'oliasses als extramurs de la població, a la part oest del seu molí i del de Tomàs Brull Pallarès. Ha de tenir construcció de volta i que no pugui escapar-se líquid.

=====

El dia 18 d'octubre no hi ha sessió ordinària perquè es dia d'eleccions. La següents, doncs, és el dia **25 d'octubre**.

Després de la visita del Sr. Enginyer de Monts, una vegada comprovat sobre el terreny l'aprofitament forestal, es declararan com a mont forestal les Calobres, la Planeta de les Favas, la Resplanada i els Perxets. La resta de terrenys incultes no es podran incloure per tractar-se de parcel·les molt petites.

S'autoritza al regidor Llaó Farnós a que construeixi un dipòsit per a les oliasses en front del seu molí al carrer Consuelo.

=====

En la sessió del dia **1 de novembre** s'acorda estudiar la instància enviada per l'antic recaptador d'aquest Ajuntament, el Sr. Gregori Ferré, en que reclama 386 pessetes i altres quantitats que se li deuen per drets de cobrança i diverses dietes.

El senyor Leoncio Montañés segueix reclamant les 3.000 pessetes que se li deuen. L'alcalde li va dir que li doni el temps necessari per a veure com responguin els responsables d'aquests deute. S'aprova que si no ho paguen en un termini fixat es procedeixi a reclamar-ho per via judicial.

El regidor senyor Callau vol saber el recaptador de les contribucions d'aquest poble, Sr. Llätzer Pastor, té dipositada alguna fiança. En dir-li que no, manifesta la seva disconformitat.

Un grup de veïns encapçalats per Baptista Primé Clariana i Joan Llambrich demanen autorització per convertir en carretera el camí de carro que comença al barranc dit "del Salt", fins a la finca del citat Primé, o sigui fins al barranc dit "Coma d'en Rabassa". El farien pagant ells. L'Ajuntament demanarà, abans de donar l'autorització, un dictamen a la comissió de policia rural.

El regidor Sr. Bonancia demana permís per edificar en una parcel·la contigua a la seva casa del carrer del Joc, pagant la part que sigui comunal pel valor que dictaminin dos perits.

=====

8 de novembre. El mestre Victoriano Ortí demana que s'obrin les classes per a adults que ve funcionant des del 1885. El Ple ho desestima basant-se en què ara és més necessari crear una escola a l'Ampolla i que l'Ajuntament està passant dificultats econòmiques; per tant es tancarà aquesta escola. I posats en el tema

decideixen que es rebaixi el sou dels mestres ja que a partir de la segregació de l'Ametlla canviarà la situació i la categoria de les escoles que és per la qual cobren els mestres i que es basa en el nombre d'habitants. Es donen les següents xifres: En data actual el municipi té 5.018 habitants. **Al barri de l'Ametlla, distant 9 quilòmetres, hi ha dos escoles; d'ara en endavant es dirà poble i té 2.010 habitants.** El barri de l'Ampolla té 343 habitants; i la resta, el Perelló quedarà amb 2.665 habitants. Per tant se sol·licitarà a Foment la rebaixa del sou dels professors d'Instrucció pública.

S'autoritza la sol·licitud de fer una via ampla entre el barranc del Salt i el de la Coma en Rabassa sempre que es respecti el camí de ferradura actual que ha estat usat des de temps immemorial.

La petició del veí Domènec Pallarès Brull d'aixecar un mur a la baixada del Pou nou, passarà a la comissió de la policia rural per a que faci l'oportú informe.

El regidor Domènec Callau signa l'acta fent constar que no adquireix cap responsabilitat per la supressió de l'escola d'adults.

No consta cap sessió del dia 15 de novembre.

=====

Sessió del dia 22 de novembre. Es rep un dictamen en què s'informa de les gestions que el senyor Gregori Ferré va fer en la seva època de recaptador d'impostos des del 1887. S'acorda obrir un expedient per aclariment del que aquest senyor reclama.

S'acorda demanar la creació d'una escola de xiquetes a l'Ampolla. Ara només hi ha un professor que atén el dos sexes i les xiquetes, trenta-cinc, es queden sense

poder aprendre labors ni una educació adequada a elles. També s'acorda la supressió de l'escola d'adults a la qual només van vint-i-nou alumnes i que no són pobres. El Sr. Callau defensa que es puguin fer aquestes classes.

L'Ajuntament aprova els plànols d'eixample que presenta el veí de l'Ametlla Pere Farnós de terrenys que són de la seva propietat.

S'autoritza als dependents del Sr. Miquel Gil Boyer, arrendatari de "Pesos i mesures" a que usin els seus estris per complir aquesta funció.

=====

Acceptació de la segregació de l'Ametlla. És la sessió del dia **29 de novembre**.

Es dona lectura d'una comunicació del governador civil de la província en la que transcriu i aprova l'acord de la Diputació provincial de data 7 de l'actual mes, declarant la segregació del barri de l'Ametlla d'aquest municipi, ordenant es procedeixi a la delimitació dels respectius termes. La Corporació acorda que així es verifiqui i, a aquests efectes, enviarà la comissió de la Policia rural amb els tres regidors de l'Ametlla per a practicar la precisa delimitació sobre el terrenys.

Hi ha una reacció tan natural en l'acord de la Corporació que no fa sospitar de cap de les maneres que l'acord de la Diputació agafés de sorpresa i amb disgust als components del Consistori. (No va ser així, cent anys després amb la segregació de l'Ampolla).

El regidor Josep Gilabert Colomines manifesta que s'ordini al veí Joan Pallarès Balagué que construeixi un dipòsit per recollir les oliasses del seu molí. S'aprova aquesta petició.

S'ha rebut la valoració feta per dos mestres paletes, Joan Calduch i Joaquim Reverté, del tros que 'ha de comprar al propietari Esteve Torrademé (l'alcalde) per donar més superfície a la casa ajuntament que s'està construint. S'ha d'expropiar una part del molí que s'ha taxat en 1.170 pessetes. L'expropiat n'està d'acord i l'Ajuntament també.

=====

S'acorda la construcció de dos nínxols de manera urgent ja que tots els del cementiri estan ocupats. Això és en la sessió del dia **6 de desembre**.

=====

El dia 13 no hi ha sessió per manca d'assistència de la majoria de regidors. A la del dia **20 de desembre** trobem els següents acords:

La comissió de la Policia Rural que ha estat delimitant la partició dels termes ja ha acabat la seva feina. S'acorda comunicar-ho al governador per a que aquest acceleri les operacions de la segregació per a que aquest Ajuntament pugui confeccionar els pressupostos i altres serveis que no admeten demora.

El regidor Josep Pijoan en nom de la comissió de l'Ametlla diu que han decidit que l'encarregat d'assenyalar els mollons dels límits dels termes sigui el Sr. Vallès, cosa que aprova la Corporació.

Amb 20 dies escassos s'ha fet la partició de les terres.

S'acorda la confecció de la llista electoral que haurà d'estar exposada al públic el dia 1 de gener.

A petició del propietari Pere Pallarès Perelló s'inclourà un carro de la seva propietat en les dades estadístiques.

En compliment de l'acord de la Comissió provincial s'han de cobrir les vacants de les eleccions del 1887. Es fa un sorteig que dóna com a resultat que els tres regidors que han de cessar al 1893 seran els senyors Francesc Bonancia, Pasqual Margalef i Domènec Callau del Perelló; i Francesc Samarra, Joan Font i Joaquim Consarnau de l'Ametlla. I han de continuar fins al 1895 els senyors Esteve Torrademé, Francesc Pallarès, Josep Llaó, Baptista Primé, Josep Gilabert i Josep Pijoan.

=====

Darrera sessió de l'any 1891, la del **27 de desembre**. S'acorda inscriure en el padró general de veïns a Francesc Borràs Labòria que viu al carrer del Pou.

Es rep comunicació amb data 24 de l'alcaldia del veí poble de l'Ametlla , ex barri d'aquest municipi en el que informen de la constitució de l'Ajuntament del dit poble, i la dimissió dels regidors senyors Pijoan, Font, Consarnau i Samarra. S'acorda contestar fent patent la fraternitat i decidida cooperació que anima a aquest Municipi vers el recentment reconegut nou poble de l'Ametlla. També s'accepten les dimissions presentades.

Finalment s'acorda donar compte a l'enginyer provincial forestal de l'acta en que es fa constar la línia divisòria entre el Perelló i l'Ametlla.

Si avui en dia, llegint aquestes actes, algú pot suposar que van haver problemes i interessos ocults en l'acceptació de la segregació, en el de la partició del terme i en el de les bones relacions posteriors dels dos pobles és que...

S'han mostrat fins ara els continguts de les actes dels sis darrers mesos de l'any 1891 que és on apareixen els acords referents a la segregació del barri. A partir d'aquest moments ja no surt res més, llevat d'algun escrit sobre si algun mosso s'ha d'incloure en un lloc o en un altre i poca cosa més d'importància.

Amb això podem donar per acabada l'argumentació donada al principi del treball i no cal seguir incorporant més acords municipals de l'exercici econòmico-polític del 1891 – 1892.

... Però hem de fer un incís. Ja que s'ha parlat molt de les obres de remodelació de l'antic ajuntament ens podem permetre veure el final.

=====

12 de juny de 1892. El senyor alcalde i president de la Corporació exposa la conveniència de què consti en acta el resultat de la recepció que va tenir lloc el passat dia 5 de juny per inaugurar aquesta nova Casa consistorial que va ser un acte verificat amb tota la brillantor i fins i tot imponent en vista de la gran concurrència; hi van assistir la Corporació municipal i les autoritats judicials, el rector D. Josep Vallès i el coadjutor D. Salvador Llaó, els quals després d'un esplèndid refresc van procedir a la santa benedicció de l'expressada casa consistorial, enmig de més de 15 comensals, entre ells els majors contribuents que amb la seva presència van honorar l'acte que va concloure amb un breu però raonat discurs en què el president senyor Esteve Torrademé va donar les més expressives gràcies a tots els assistents.

S'acorda pagar l'import de la festa, que puja 189,50 pessetes, del capítol d'Imprevistos.

=====

Per acabar volem posar una notícia apareguda al Diario de Tarragona del 25 de desembre de 1891:

Ayer tuvo lugar en el pueblo de Ametlla el acto solemne de constituir el primer Ayuntamiento que ha de regir la vida administrativa y económica del nuevo Municipio, creado en virtud del acuerdo adoptado por la Excma. Diputación provincial en 7 de Noviembre último. Nuestro muy querido amigo el diputado provincial Sr. D. Antonio Rossell, en calidad de delegado especial del Ilre. señor gobernador civil de la provincia, trasladóse al indicado pueblo con el objeto de constituir la expresada Corporación.

El Sr. Rossell mereció el mas entusiasta y cariñoso recibimiento de los habitantes todos del pueblo de Ametlla; llenos de satisfacción prodigaron aquellos vecinos vivísimas pruebas de agradecimiento á nuestro estimado amigo por la eficaz cooperación que ha venido prestando en favor de la anhelada segregación del término municipal de Perelló.

Llenadas las formalidades de la ley, fué elegido alcalde presidente del Ayuntamiento el Sr. don José Pijoan García, y acto seguido procedióse i la elección para los demás cargos, quedando definitivamente constituido el Ayuntamiento.

Adoptados los acuerdos precedentes en tales casos, expediéronse telegramas de entusiasta y leal adhesión a SS. MM., al señor ministro de la Gobernación y al gobernador civil de la provincia. Al terminar la sesión, el Sr. Rossell pronunció un discurso elocuentísimo enalteciendo el acto trascendental y glorioso que acababa de realizarse para los hijos del pueblo de Ametlla, y con frases llenas de patriotismo felicitó i los vecinos todos de aquel pueblo, haciendo votos para el progreso moral y material del mismo.

Unimos nuestros sentimientos a los del pueblo de Ametlla y deseamos muy de veras su prosperidad y engrandecimiento.

Altres llegendes sobre fets de la història del Perelló que es basen en suposicions i que no s'han demostrat –sense voler dir amb això que siguin mentida del tot- són les de la “Torre dels Moros”, la de l'escut anterior i fins i tot de l'escut l'actual, l'oposició dels perellonencs a que el tren passés pel poble, i alguna més.

La Torre dels Moros sap tothom i sempre s'ha sabut que és una torre de telegrafia òptica de recent construcció però hi ha qui ens vol convèncer de que perquè diem “Torre dels Moros” som ignorants d'aquest fet. L'explicació és una altra que no podem incloure ara en aquest treball.

L'escut anterior del poble té quatre quarters dos dels quals es basen en interpretacions tant estrafolàries com que Perelló ve de Pieratos (pedra en grec) i per això hi ha unes roques (bona llegenda). L'escut actual també es va dibuixar basant-se en allò que l'heraldista de torn va voler ficar. I no en parlem de la bandera...

I que la línia del tren havia de passar pel Perelló i els perellonencs no la van voler perquè el fum seria dolent pels olivers... Aquí, més que ignorància hi ha volgut haver fotesa.

En fi... almenys hem demostrat que en la segregació de l'Ametlla no va haver desídia ni ignorància en la part que es va donar al poble veí. En canvi la segregació de l'Ampolla està tan documentada que aquí sí que es podrà dir clarament el que va passar sense contradiccions possibles.